

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 02-12-2021 r.

Marcin Wiącek

WZF.7050.8.2021.GK/MB/TO

**Pan
Mariusz Błaszczak**

Minister Obrony Narodowej

Szanowny Panie Ministrze,

wydarzenia na granicy polsko-białoruskiej spowodowały przesunięcie kilkunastu tysięcy żołnierzy Sił Zbrojnych w strefę nadgraniczną. Konieczność ich zakwaterowania, wyżywienia i zapewnienia im realizacji podstawowych potrzeb życiowych stworzyła duże wyzwanie dla wojskowych służb logistycznych. Mając na uwadze realizowane przez pododdziały codzienne zadania w pasie granicznym, trudny teren działania (lasy, bagna oraz rejony przyległe do granicznej rzeki Bug i mniejszych cieków wodnych), a także niskie temperatury i częste opady – warunki odpoczynku po ciężkiej służbie są priorytetem. Zapewnienie wszystkim zainteresowanym stałych kwater pod dachem jest mało prawdopodobne, stąd część żołnierzy została zakwaterowana w ogrzewanych namiotach, w warunkach zbliżonych do warunków poligonowych.

W związku z powyższym, mając na uwadze art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.) szczególne zainteresowanie Rzecznika Praw Obywatelskich budzą następujące sprawy socjalne oraz sposób ich rozwiązania:

- możliwość umycia się żołnierzy w ciepłej wodzie (czy liczba łaźni mobilnych oraz ilość ciepłej wody jest wystarczająca) i przebrania się w suchą odzież po służbie (czy

jednostkom zapewnione zostały pralnie mobilne, względnie warunki zakwaterowania umożliwiające wypranie i wysuszenie ubrań),

- załatwianie potrzeb fizjologicznych (czy liczba przenośnych toalet jest wystarczająca, a także czy są one systematycznie opróżniane),
- gorące posiłki i sposób ich przyrządzania (własne zaplecze kuchenne, catering, inne) oraz czy korzystający z nich mogą je spożyć na siedząco pod dachem w ogrzewanej stołówce,
- czy i w jaki sposób organizowany jest czas wolny żołnierzy po odpoczynku, po służbie.

Ponadto mając na uwadze pełnienie służby na granicy z bronią długą - szczególnie istotnym problemem jest organizacja sposobu jej przechowywania po zakończeniu służby. O ile w warunkach poligonowych zasady bezpieczeństwa pozostają zachowane, o tyle w przypadku ulokowania żołnierzy w hotelach, pokojach gościnnych czy pensjonatach, nie jest to już takie oczywiste. W związku z powyższym, uprzejmie proszę Pana Ministra o wyjaśnienie zasad deponowania broni po zakończeniu służby. Czy w tym zakresie przeprowadzane są kontrole przechowywania broni? Proszę także o szczegółowe informacje na temat zdarzeń nadzwyczajnych, jakie dotychczas miały miejsce, związanych z użyciem broni przez żołnierzy.

Specyficzna sytuacja pełnienia służby na granicy w trudnych i stresujących warunkach (np. prowokacje ze strony służb białoruskich, względnie bezpośredni kontakt z agresją fizyczną), do których żołnierze nie byli szkoleni, powoduje u części żołnierzy poczucie zagrożenia i niepokoju. Z informacji wpływających do Rzecznika wynika, że niektórzy młodzi żołnierze (z krótkim stażem służby) mimo, że uczestniczyli już w ćwiczeniach poligonowych, źle adoptują się do tej sytuacji. Nie bez znaczenia w tym zakresie jest też duża liczba negatywnych komentarzy i ocen pojawiających się w przestrzeni publicznej pod adresem żołnierzy i funkcjonariuszy oraz zrozumiały niepokój ich rodzin, w kontekście sytuacji na granicy. Okoliczności te mają wpływ na ich kondycję psychiczną. Stąd też, wydaje się, że oprócz indywidualnej pomocy psychologicznej, niezbędne w tej sytuacji staje się prowadzenie działań psychologicznych grupowych,

adresowanych do wszystkich żołnierzy biorących udział w działaniach granicznych (*debriefing*).

W związku z powyższym uprzejmie proszę o wyjaśnienie, w jaki sposób zorganizowano pomoc psychologiczną dla tych żołnierzy i jak wygląda możliwość udzielenia indywidualnej pomocy psychologicznej w trybie interwencyjnym? Czy żołnierz, który nie radzi sobie z poczuciem zagrożenia, może przed terminem rotacji wrócić do macierzystej jednostki?

Uprzejmie proszę także o wyjaśnienie, po jakim czasie następuje wymiana żołnierzy wykonujących zadania w strefie nadgranicznej. Z jakim wyprzedzeniem dowiadują się oni o wyjeździe w tę strefę (możliwość załatwienia niecierpiących zwłoki spraw rodzinnych, osobistych, urzędowych). Będę również wdzięczny za wskazanie, jak rozliczany jest czas służby, a także po jakim czasie żołnierze wyjeżdżają ponownie w rejon strefy nadgranicznej ?

Ponadto wpływają do Rzecznika sygnały dotyczące zniszczonej infrastruktury drogowej w strefie objętej działaniami wojska, która to infrastruktura będzie wymagała naprawy, co wiąże się z nakładami finansowymi. W związku z powyższym uprzejmie proszę o wyjaśnienie, w jakim stopniu resort obrony narodowej zamierza się włączyć, także w wymiarze finansowym, w usuwanie powstałych uszczerbków w tej infrastrukturze ?

Pozostaję z wyrazami szacunku,

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/